

БУЛГАН АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

НИЙЦЛИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

ТӨРИЙН ХЭМНЭЛТИЙН ТУХАЙ ХУУЛИЙН ХЭРЭГЖИЛТ, ҮР ДҮН

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт, үр дүн нийцлийн аудит

МУ-ын Засгийн газрын 2022 оны 204 дүгээр тогтоолын дагуу “орон нутгийн өмчийн тээврийн хэрэгслийн ашиглалтын тухай” аймгийн Засаг даргын 2022 оны А/380 дугаар захирамжаар орон нутгийн өмчийн тээврийн хэрэгсэлд тод дэвсгэр бүхий улсын дугаар авах ажлыг хэрэгжүүлэх, автомашины ашиглалтад хяналт тавих зэрэг ажлыг зохион байгуулах талаар холбогдох албан тушаалтанд даалгасан байна.

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4-д “Төрийн болон орон нутгийн өмчид бүртгэлтэй бүх төрлийн автотээврийн хэрэгсэлд бусад автотээврийн хэрэгслээс ялгагдах тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаар хэрэглэнэ.”

Төрийн өмчит бүртгэлтэй нийт

235

39.6% хэрэгжүүлээгүй

Дэвсгэр өнгө бүхий дугаар авсан

142

Төрийн олон орон нутгийн өмчид бүртгэлтэй тээврийн хэрэгслээс тод дэвсгэр өнгө бүхий дугаар аваагүй 93 тээврийн хэрэгсэл байна.

Энгийн дугаартай буюу хэрэгжүүлээгүй.

93

Аймгийн ОНӨГ нь АТҮТ-д бүртгэлтэй тээврийн хэрэгслийн бүртгэлийг тулгалт хийж, зөрүүг арилгах, улсын дугаарын дэвсгэр өнгийг солиулж хуулийн хэрэгжилтийг хангуулах шаардлагатай байна.

Орон нутгийн өмчийн автомашиныг нэгдсэн зохион байгуулалтад оруулах граж, хашаа зэрэг төвлөрүүлэн зохион байгуулах нөхцөл боломжгүйгээс орон нутагт бүрэн хэрэгжих боломжгүй байна.

Төрийн аудитын газраас 2023 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар тээврийн хэрэгслийн хязгаарлалттай холбоотой хуулийг хэрэгжүүлж ажиллаагүй зөрчилд 10.6 сая төгрөгийн 13 алдаа зөрчил илэрсэн байна.

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилт, үр дүн нийцлийн аудит

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд цэргийн алба хаагч, прокурор, гадаадын иргэний хяналтын улсын байцаагч, гаалийн улсын байцаагчаас бусад албан хаагч төсвийн болон байгууллагын хөрөнгөөр дүрэмт хувцас худалдан авахыг хориглосон

Санхүүгийн тайлангийн аудитаар 2022, 2023, 2024 оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар нийт 2.1 сая төгрөгийн төлбөрийн акт тогтоосон.

Төсвийн ерөнхийлөн захирагчийн санхүүгийн нэгтгэсэн тайланд гадаад томилолтын зардалд 2022 онд 56,382.0 мянган төгрөг, 2023 онд 113,463.1, мянган төгрөгийг зарцуулжээ. Төрийн хэмнэлтийн тухай хуульд заасан хязгаарлалт, зохицуулалттай холбоотой алдаа зөрчил илрээгүй байна.

ТЕЗ-ийн харьяа байгууллагуудын 2023, 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитаар Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн хориглосон заалтуудыг зөрчсөн нийт 14 байгууллагын 35.7 сая төгрөгийн дараах зөрчлүүд илэрсэн байна.

01

Сумдын засаг даргын тамгын газар нь Засаг даргын нөөц хөрөнгөөс бэлэг дурсгалын зүйлд 14.0 сая төгрөг зарцуулсан байна.

02

Шаардлагагүй бараа материал нөөцөлсөн 17.0 сая төгрөгийн зөрчилд албан шаардлага өглөө.

03

Төсвөөс 100 жилийн ой тохиож буй сумдад 4.0 сая төгрөгийн хандив өгсөн зөрчилд төлбөрийн акт тогтоолоо.

Дээрх зөрчлийн дийлэнх хувийг бэлэг дурсгалын зүйл худалдан авах, хандив өгөх зэрэг зөрчлүүд эзэлж байгаа нь Төрийн хэмнэлтийн бусад арга хэмжээнд заасан хязгаарлалтуудыг бүрэн хэрэгжүүлж ажиллахгүй байна.

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13.3.Улсын болон орон нутгийн төсөв, төрийн болон орон нутгийн өмчит хуулийн этгээдийн хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээний төлөвлөгөөний жагсаалтад дараах зүйлсийг тусгахыг хориглоно

Аймгийн орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар:

2022-2023 оны орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээг аймгийн ИТХ-аар 2022 оны IX/16 тогтоолоор 3,553.8 сая төгрөгийн 33 төсөл арга хэмжээ, 2023 оны 08 дугаар сарын 04-ны өдрийн IX/01 тогтоолоор 72 төсөл арга хэмжээнд 10,060.3 сая төгрөгийг баталжээ.

Орон нутгийн хөрөнгө оруулалтаар 2022-2023 онд баталсан төсөл арга хэмжээг ангиллаар харуулбал:

Төсөл арга хэмжээний ангилал

Баталсан хөрөнгө оруулалтаас техник, эдийн засгийн үндэслэл хийгдээгүй, зураг төсөв нь батлагдаагүй төсөл арга хэмжээг 2022 оны төсөвт 16 төсөл арга хэмжээнд 1001.8, 2023 онд 5 төсөл арга хэмжээнд 700.0 сая төгрөг тусган баталсан нь Төсвийн тухай хуулийн 29.4 -д, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 13.3.3-д “техник, эдийн засгийн үндэслэл хийгдээгүй, зураг төсөв нь батлагдаагүй, газрын зөвшөөрөл олгогдоогүй хөрөнгө оруулалтын төсөл, арга хэмжээ.” гэсэн заалттай нийцээгүй байна.

Гүйцэтгэлийн аудитаар 2023 оны хөрөнгө оруулалтаар ажлын гүйцэтгэл хангалтгүй, хөрөнгийг данс бүртгэлд тусгаагүйтэй холбоотой 3152.3 сая төгрөгийн 7 албан шаардлага хүргүүлсэн

Үүнд:

Сайхан сумын соёлын төвийн их засварын ажлыг “Алист констракшн” ХХК 99.9 сая төгрөгөөр сумын Засаг даргатай гэрээ байгуулж хийсэн ч засварын төсөвт тусгагдсан хяналтын камер хийх 4.3 сая төгрөгийн ажлын төсвөөр цахилгааны гол шугам солих, разетка, унтраалга, автоматын хайрцаг иж бүрнээр сольсон гэх боловч төсөвт өртгийг тооцоогүй.

Хутаг-Өндөр сумын соёлын төвийн их засварын ажлыг “Хурмастын хүлэг” ХХК 214.6 сая төгрөгөөр гэрээ байгуулж хийсэн засварын ажлаас тайзны шалны 1.8 сая төгрөгийн ажлыг хийгдээгүй байна.

Сэлэнгэ сумын Соёлын төвийн барилгын засварын ажлыг “Хурмастын хүлэг” ХХК 350.0 сая төгрөгийн гэрээ байгуулж засварын ажлыг хийсэн, үүнээс дотор заслын ажилд 340 м.кв тааз, 165 ш нүдэн гэрэл суулгах ажил хийгдэхээр байсан, энэ ажил нь зураг төсвийн дагуу хийгдээгүй, өөрчлөн өөр ажил хийсэн ч төсвийн тооцоо, зураг төсөвт өөрчлөлт оруулаагүй байна.

Сэлэнгэ сумын сургуулийн хичээлийн байрны барилгын их засвар: Гүйцэтгэгч “Хөх сэрхийн мандал” ХХК 496.0 сая төгрөгөөр гэрээ байгуулсан, засвар хийсэн гал тогооны өрөөний хана, таазны будаг хуурсан, дээврийн карниз, усны хаялаг шинээр хийгээгүй, салхивчийн систем ажиллаагүй байна.

Хангал сумын сургуулийн хичээлийн байрны их засварын ажлыг “Эрдэнэс эко үүр” ХХК 192.4 сая төгрөгөөр гэрээ байгуулан гүйцэтгэсэн. Улсын комиссын хурлын тэмдэглэлд цонхны амлагааг гүйцээж хийх үүрэг даалгавар өгсөн ч биелүүлээгүй, захиалагчийн хяналт хэрэгжүүлээгүй байна.

Орон нутгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтын ажлын явц, хэрэгжилт удаашрах, гүйцэтгэлийн чанарт муугаар нөлөөлөх улмаар төсөл, арга хэмжээг гэрээт хугацаанд ашиглалтад оруулах боломжгүй байдалд хүрэх зэрэг сөрөг үр дагаврыг үүсгэж байна.

ДҮГНЭЛТ

Аймгийн нийт төсөвт байгууллагад бүртгэлтэй тээврийн хэрэгслийн 62.3 хувь, ТЭЗ-ийн харьяа байгууллагын 39.6 хувь нь бусад авто тээврийн хэрэгслээс ялгагдах тод дэвсгэр өнгө бүхий улсын дугаар аваагүй байна.

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн хориглосон заалтуудыг хэрэгжүүлж, ажиллаагүйгээр нийт 17.7 сая төгрөгийн зөрчил илэрсэн байна.

Цахим дэлгүүрээс худалдан авалт хийх мэдлэг, мэдээлэл дутмаг байгаатай холбоотой төрийн байгууллагууд худалдан авалт хийгээгүй байна.

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн хэрэгжилтэд хууль тогтоомжийн дагуу хяналтыг хэрэгжүүлж байгаа ч хяналтын тогтолцоо бүрдээгүй, ТЭЗ болон харьяа байгууллагууд үр дүнтэй зохион байгуулж, ажиллаагүй байна.

Аймаг, сумын ОНХС, ОНХО-аар хэрэгжүүлэх төсөл, арга хэмжээнд ТЭЗҮ-гүй хөрөнгө оруулалтыг тусгасаар байна.

ЗӨВЛӨМЖ

Аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн хуралд:

Аймгийн төсвийн хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжүүлэх төсөл арга хэмжээнд зураг төсөв, техник эдийн засгийн үндэслэлгүй хөрөнгө оруулалтыг батлахгүй байх, Төсвийн тухай хууль, Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийн холбогдох заалтыг мөрдөж ажиллах.

Аймгийн Засаг даргад:

Төрийн хэмнэлтийн тухай хуулийг хэрэгжилтийг хангуулах чиглэлээр зохион байгуулалтын арга хэмжээг авах, гарч байгаа алдаа зөрчлийг бууруулах талаар тодорхой чиглэлүүдийг харьяа байгууллагуудад өгөх.

Худалдан авах ажиллагааны газарт

Цахим дэлгүүрээс худалдан авалт хийх талаарх мэдээлэл, сургалтыг төсөвт байгууллагуудад явуулж, худалдан авалтыг нэмэгдүүлэх, цахим худалдан авалтын талаарх тоо мэдээлэл гаргаж, хяналт тавьж байх.

Орон нутгийн өмчийн газарт

Төсөвт байгууллага, төрийн өмчит газруудад бүртгэлтэй тээврийн хэрэгслийн бүртгэлийг АТҮТ-ын Булган салбартай тулгалт хийж, акталсан болон ашиглахгүй байгаа тээврийн хэрэгслийг хасалт хийх, шилжүүлэх ажлын зохион байгуулах.